

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба рисолаи унвонҷӯи кафедраи педагогикаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» Азизода Рухсора Назир дар мавзуи «Асосҳои иҷтимоӣ-педагогии омода намудани писарҳо ба иҷрои вазифаи падарӣ» аз рӯйи ихтисоси 13.00.05. – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ)

Рисолаи илмии Азизода Рухсора Назир ба мавзуи «Асосҳои иҷтимоӣ-педагогии омода намудани писарҳо ба иҷрои вазифаи падарӣ» аз рӯйи ихтисоси 13.00.05. – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) бахшида шудааст.

Бояд зикр намуд, ки дар даврони муосири рушди ҷомеаи Тоҷикистон, моҳияти тарбияи дар ахлоқии насли наврас дар тамоми марҳилаҳои бакамолрасӣ, ворид намудани онҳо ба фазои фарҳангӣ, кумак дар интихоби бошууруна арзишҳо, бунёди тарҳи мувофиқи рафтор, мақсад ва вазифаҳо барои имрӯз ва оянда зоҳир мегардад. Синну соли мактабӣ марҳилаи мусоид дар ташаккули шахсияти шахрванди ватандӯст ва оиладӯстдор, ки метавонад мустакилона ҳаёти худро мувофиқи манфиатҳои ҷомеа, давлат ва оила ба роҳ монад, ба ҳисоб меравад. Дар ин самт, тарбияи писарон ва ба ҳаёти оилавӣ тайёр намудани онҳо ба нақши падарӣ, сарвари оила, таъҷоҳи маънавию моддӣ, махсусан, иҷрои вазифаи падарӣ муҳим ба ҳисоб рафта, он диққати махсусро талаб менамояд.

Дар муқаддима интихоби мавзӯ, таҳлили назариявии психологияи падарӣ нишон медиҳад, ки вазифаи асосии падар таъмини сатҳи зарурии рушди иҷтимоии фарзандон, бунёди шароит барои бомуваффақият иҷтимоигардонии онҳо ба ҳисоб меравад. Чунин фаҳмиш тамоми раванди ҳамкориҳои тарбиявии падар ва фарзандон, махсусан писаронро ба дарки ягонаи натиҷаи он, махсусан, ба рушди иҷтимоии онҳо наздик менамояд.

Нуқсонҳои тарбияи оилавӣ аз сатҳи пасти рушди шахсӣ ва умумифарҳангии волидайн, махсусан падар, камсаводии педагогӣ ва равонии онҳо, нопуррагии сохтори оила, фазои носолими оилавӣ ва номуташаккилии ҳаёти оилавӣ бармеояд. Дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ мавҷуд набудани ҳамкориҳои судманд ва самараноки нерӯҳои тарбияткунанда, сатҳи пасти рушди соҳаи донишҳо оид ба бинед намудани ҳаёти оилавӣ, нокомилии фарҳанги муносибатҳои оилавӣ, шакл ва методҳои корҳои махсуси тарбиявӣ-таълимӣ бо писарон ҳамчун падарони оянда ба камбудӣ ва саҳву хатоҳои сершумор оварда мерасонанд.

Қайд намудан зарур аст, ки тарбияи писарон ва тайёр намудани онҳо ба нақши падарӣ дар шароити имрӯза яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад, ки таҳқиқи он хусусияти илмӣ ва амалӣ дошта, саривақтӣ ба ҳисоб меравад.

Кори илмий унвончӯ Азиззода Рухсора Назир аз мукаддима, ду боб, хулоса, натиҷаҳо, рӯйхати адабиётҳо ва замимаҳо иборат аст.

Боби аввал «Асосҳои илмӣ-амалӣ ва педагогӣ-психологии тарбияи писарҳо дар ҷомеаи муосир» аз се фасл иборат аст.

Фасли якуми боби якум «Масъалаҳои тарбия ва ба ҳаёти оилавӣ, зиндагӣ омода намудани писарҳо дар педагогикаи халқи тоҷик» номгузорӣ гардидааст.

Дар фасли мазкур вобаста ба раванди иҷтимоигардӣ, яъне азхуднамоии маҳорату малакаҳои зиндагӣ дар ҷомеа ва қабули муқаррарот, ки бо иҷрои нақшҳои гендерӣ алоқаманд мебошанд, сухан рафтааст. Вобаста ба калонсолон тақлид намудани писарҳо, интихоби нақшҳо ва тарҳҳои рафтори имконпазир, ки ба ҷинси ӯ мувофиқ аст, андешаҳо оварда шудааст.

Фасли дуюми боби якум «Концепсияи тарбияи писарҳо дар педагогикаи халқи тоҷик» унвон гирифта, масъалаҳои мухталифи тарбия, аз он ҷумла масъалаи тарбияи писарон дар педагогикаи халқӣ таҷассум гардида, нисбат ба масъалаи мазкур андешаҳои ҷолиби диққат пешниҳод гардидаанд. Педагогикаи халқӣ аз замони пайдоиши худ дар шаклҳои гуногун инкишоф ёфта, аз насл ба насл гузаштааст ва андешаҳои беназирро дар бораи зиндагӣ, оила, фарзанд, тарбия ва таълим таҷассум намудааст. Афкори педагогии халқ дар эҷодиёти шифохӣ, мероси адабию педагогии мутафаккирони тоҷику форс, одату анъанаҳои оилавии миллӣ ифода гардида, онҳо дар навбати худ, маданияти педагогии умумибашарино таҷассум менамоянд.

Фасли сеюми боби якум «Омилҳои иҷтимоӣ-педагогии омодагии писарҳо ба иҷрои вазифаи падарӣ» унвон гирифта, анъанаҳои этнопедагогӣ ва этнопсихологӣ, ки ба ҳар як миллат хос аст, дар навбати худ дар ҳалли проблемаҳои иҷтимоию иқтисодӣ мавқеи муҳимро ишғол мекунанд, мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Таърихи тарзи зиндагонии ҳар як халқ аз дараҷаи баланди иттиҳоди оила, аз инкишофи ҳаматарафаи он шаҳодат медиҳад. Анъанаҳои миллии тоҷикон дар тарбияи ғояи миллии соҳибистиклолияти кишвар, бунёди давлати оянда, инчунин дар интихоби самти дуруст дар тарбияи маънавӣ, аз ҷумла ба ҳаёти оилавӣ омода намудани писарон, аҳамияти бузург доранд.

Боби дуюм «Технологияи омода намудани писарҳо ба ҳаёти оилавӣ ва иҷрои вазифаи падарӣ» номгузорӣ шуда, аз се фасл иборат аст.

Фасли якуми боби дуюм «Заминаҳои иҷтимоӣ-психологӣ ва педагогии шаклдихии омодагии ҷавонон ба нақши падарӣ» номгузори шудааст ва он ҷанбаҳои психологӣ-педагогии падарино таҳқиқ намудааст, қайд кардан зарур аст, ки хусусияти фаъолияти тарбиявии падар ва муносибат ба он аз сохтори ҷомеа ва талабот ба тарбиятгиранда вобаста аст. Нақши падар ҳамчун тарбияткунанда ва рафтори ӯ дар якҷоягӣ бо меъёрҳо ва падидаҳои ҷамъиятӣ тағйир меёбанд.

Фасли дуҷуми боби дуҷум «Истифодаи арзишҳои маънавӣ дар тарбияи писарҳо ва омода намудани онҳо ба нақши падарӣ» номгузорӣ шуда аст. Арзиш чун анъана ҳама он ҷабҳаҳоеро дар бар мегирад, ки барои инсон аҳамияти хоса доранд, дар ҳолати интихобномаи онҳо афзалтар доништа мешаванд, ҳамеша аз ҷиҳати эҳсосӣ аз сар гузаронида мешаванд ва бо хоҳиш ормонҳои ғоявӣ алоқаманд мебошанд. Моҳияти методологии тарбияи маънавӣ-ахлоқӣ бо ташаккули муносибатҳои арзишии инсон ба ҷаҳон алоқаманд мебошад.

Фасли сеюми боби дуҷум «Ҳамкории оила ва муассисаҳои таълимӣ дар тарбияи писарҳо ва иҷрои вазифаи падарӣ» унвон дорад. Таҳлили самтҳои психологиву педагогӣ ва тағйироту дигаргуниҳо дар ҷомеа, вазъияти соҳаи тарбияи шахсият имконият медиҳад, ки мавҷудияти талаботи нави ҷомеа ба тарбияи ҳамачонибаи рушди шахсият дар оила тариқи қувват бахшидани нақши тарбиявии падар ҷудо карда шавад.

Натиҷаҳои таҳқиқоти рисолаи илмии Азиззода Рухсора Назир дар як қатор маҷаллаҳои эътирофгардидаи ҚОА Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар дигар маҷаллаҳои маҷмуаҳои махсуси илмӣ ба таъб расидааст.

Ман ҳамчун роҳбари илмӣ итминон дорам, ки рисолаи ба ҳимоя пешниҳодкардаи Азиззода Рухсора Назир ин оғози таҳқиқоти ҷиддӣ андар ҷодаи доманадори педагогика ва хусусан методикаи тарбия ва омодагии писарҳо ба ҳаёти оилавӣ ба шумор меравад ва Азиззода Рухсора Назир метавонад дар оянда пажӯҳишоти худро идома дода, ба муваффақиятҳои нав қомеб гардад.

Доир ба сифатҳои шахсияти муҳақик мехостам чунин изҳор намоям: Азиззода Рухсора шахси масъулиятшинос, меҳнатдуст, ҳар як супоришу пешниҳодҳои мутаалиқ ба қори таҳқиқотиро саривақт, мустақилона иҷро намуда тавонист худро сазовор ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ нишон диҳад.

Рисола ҷавобгӯи талаботи низомномаҳои ҚОА Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.05. – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва ҳудудиносии) буда, ҷавобгӯи талаботи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Роҳбари илмӣ, доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи педагогикаи
Донишгоҳи омӯзгорӣ Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айни

Имзои профессор Маҷидова Б.-ро
тасдиқ мекунам. Сардори раёсати
кадрҳо ва қорҳои махсуси ДДОТ
ба номи С.Айни

Маҷидова Б.

Мустафозода А.

16.02.2024 с.